

LUISTER ALS IK NIETS ZEG!

Auteurslezing van Marc Terreur bij het kortverhaal *DE LAATSTE AVOCARDO*
Studiedag voor OKAN-leerkrachten – 1 december 2023
Herman Teirlinckgebouw, Brussel

Auteurslezing 4 (Marc Terreur)

Marc Terreur schreef voor 'Rijke teksten voor OKAN' het verhaal 'De laatste Avocado' (neen, dat is geen tikfout), waarin een jong doof meisje diep in het oerwoud contact legt met een onbekende plantensoort. Tegelijk strijdt ze samen met haar vader tegen de Clan, een organisatie die het oerwoud vernielt uit winstbejag.

In heel eenvoudige woorden vertelt Marc een sprookjesachtig en hoopvol verhaal over zielen en veerkracht. En over woorden die soms te kort schieten.

Een uitspraak van Marga: "Ja, vreemd. Ik ben helemaal doof. Maar misschien ben ik wel de enige die luistert."

Marc Terreur noemt zichzelf een *ondermeerpersoon*. Zo is hij auteur van kinderverhalen, maar ook dichter en liedjesschrijver. In zijn sessie *LUISTER ALS IK NIETS ZEG!* wisselt hij voorlezen af met beschouwing.

Auteur en deelnemers verkennen de thema's van het verhaal, feitelijke gebeurtenissen en de occasionele filosofische kwestie. Samen bekijken ze de maatschappelijke of persoonlijke relevantie van de tekst en ontdekken ze de pedagogische mogelijkheden.

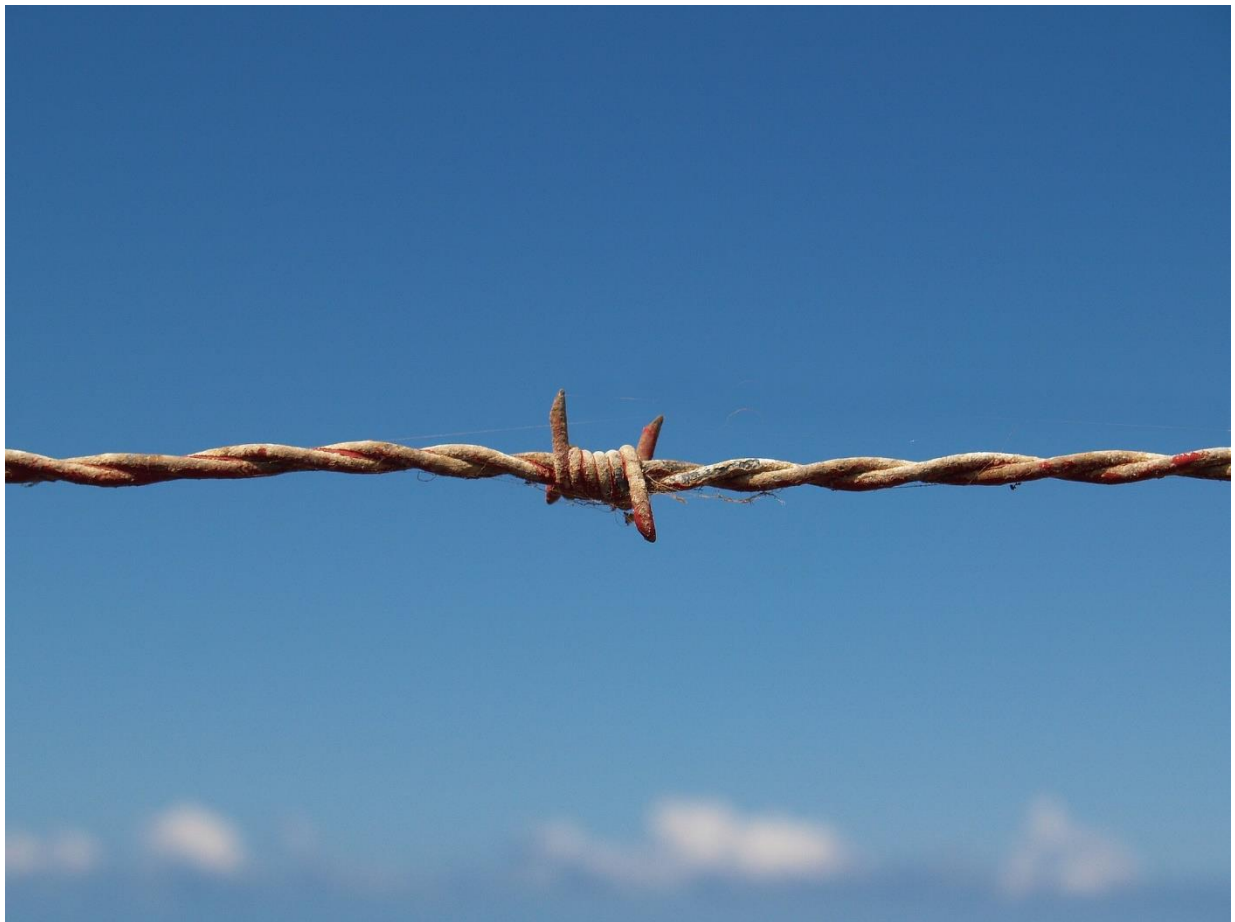
Goeiemiddag!

Ik ben Marc Terreur — jawel, mijn échte naam — en ik ben ontzettend blij dat jullie voor deze sessie hebben gekozen. Welkom!

Om het ijs te breken lees ik eerst even een van mijn gedichten voor. Omdat het past in het thema, en wie weet, langs vandaag om misschien wel in een klas belandt. Dat zou mooi zijn.

(tekst deelbaar via <https://bit.ly/MT-Vlucht> - opgelet: hoofdlettergevoelig!)

(video deelbaar via <https://bit.ly/MT-Vlucht-YouTube>)

VLUCHT

hier zwijgen de kanonnen

maar mijn oren schreeuwen luid
naar hemels vol vrede
met tuigen vol toeristen
die littekens kerven
in het blauw van mijn
jongere lucht

mijn ogen zien raketten
mijn hoofd bracht het puin mee
mijn hart de splinters en scherven

mijn lege koffer weegt
van wat ik daar had willen laten
en wie ik wou dat er nog was

zusje
mama
mijn vader en ik
zijn alles nog half

elk onweer brult mijn verhalen
donder en bliksem schrikken
als ik vertel
wat ik heb gezien

ik heb lang moeten zoeken
vond hier armen vol welkom
en verband

wat ik nu nog mis
naast al de rest
is zelf

© Marc Terreur, 31 maart 2023

Deze lezing had natuurlijk gewoon *De laatste Avocado* kunnen heten. Dat is, per slot van rekening, de titel van het kortverhaal dat ik zometeen beetje bij beetje ga voorlezen.

Waarom dan toch dit alternatief gekozen?

Met mijn gedicht heb ik het al aangeraakt: OKAN-leerlingen arriveren hier vaak met weinig tot niets, maar de spreekwoordelijke rugzak is niet te tillen.

Mijn lege koffer weegt van wat ik dáár had willen laten, en wie ik wou dat er nog was.

Trauma knijpt kelen dicht.

En dan kennen ze ook nog eens de taal niet. Je zou van minder in je schulp kruipen.

Met een boutade zou ik kunnen zeggen dat ieder van jullie voor een dubbele taak staat: WARM ONTHALEN en VERTALEN.

Vertalen wat nog onuitspreekbaar is. Horen wat nog niet gezegd kan worden.

LUISTER ALS IK NIETS ZEG!

Gelukkig hebben we verhalen om ons te helpen. En liedjesteksten, gedichten ... wat natuurlijk óók kleine verhalen zijn.

Verhalen kunnen sleutels zijn. Dat geloof ik oprecht. Ze kunnen als hefboom dienen, om wegen vrij te maken naar plaatsen die door trauma en ontheemding gebarricadeerd zijn geraakt.

Verhalen zijn namelijk heel bijzondere dingen. Ze kunnen voor iedereen iets anders betekenen. Niet alleen de schrijver, ook de lezer legt er altijd wel iets van zichzelf in. Precies dát biedt de leerkracht mogelijkheden.

Via eigen interpretaties laat de lezer ... de jongere dus ... een enorme inkijk toe. Kaarten op tafel! Hij of zij geeft bloot waar de raakpunten liggen tussen het verhaal en de eigen geschiedenis. En waar raakpunten worden gevonden — ook letterlijk: de punten die ráken — ontstaat terrein voor ontmoeting.

Zelfs als de taal nog pijnlijk ontoereikend is!

Ook een heel eenvoudig verwoord verhaal kan leerkracht en leerling samenbrengen. Op een plek waar veel misschien nog niet kan uitgelegd worden, maar wel aangevoeld en begrepen. En dat is heel wat.

Als de leerling zich begrepen voelt, kan vertrouwen ontstaan. Belangstelling. Bereidheid om te leren. En van daaruit, uiteindelijk, die taal.

Dat zal vast niet *altijd* lukken, maar de succesverhalen zijn shotjes waaruit kracht en energie kunnen gehaald worden.

Eén zo'n succesverhaal is trouwens **Maryam Tawfiq Marwan, die van OKAN-leerling leesbeest werd en hier vandaag gewoon een eigen sessie geeft.** Hoe knap is dat? Hoedje af. Voor haar, en voor jullie allemaal: de OKAN-leerkrachten.

Geen verkeerde gedachte om mee te starten.

DE LAATSTE AVOCARDO

1

Hallo.

Ik ben Marga.

Dertien jaar oud en doof geboren.

Voor mijn eerste verjaardag kreeg ik een operatie.

Nu zit er een toestel achter mijn oor.

Dat ding heet een 'CI'.

Wat het doet? Dat is lastig om uit te leggen.

Maar ik kan nu net zo goed spreken als iedereen.

En horen valt ook wel mee.

Maar niet als het te druk is.

Dan zit mijn hoofd vol lawaai.

Dus soms zet ik het toestel uit.

Dan hoor ik niets.

Best fijn, eigenlijk.

Liplezen kan ik ook.

En thuis hebben we gebaren-taal.

Mama en papa hebben dat samen geleerd.

Nu is er alleen nog papa.

Al vier jaar.

Als schrijver wil je dat je verhaal meteen 'binnenkomt'. Het hoort direct interesse te wekken. Dat probeer ik door te linken naar de lezer. Naar diens eigen beperkingen, in dit geval, en naar het eigen verlies. Iederéén heeft daar wel al mee te maken gehad.

Marga is beperkt, ze is doof. Net als OKAN-leerlingen kon ook zij niet zomaar communiceren. Dat heeft ze moeten leren. En zonder CI is het nog steeds lastig. Hoe versta je als dove persoon iemand die geen gebarentaal kent? Liplezen is oké, maar wat als de ander jou niet aankijkt?

Ze kent ook verlies. Hoe dat gekomen is weten we nog niet, maar Marga heeft geen moeder meer.

Nogal wat OKAN-leerlingen zullen dat jammer genoeg herkennen. Ook zij hebben familie of vrienden verloren, of hebben ze moeten achterlaten. En anders hebben ze wel hun lánd moeten verlaten. Ook dat is verlies. Verlies heeft veel gezichten.

Toch klinkt er, denk ik, positiviteit in deze eerste bladzijde. De nadruk ligt op wat ze allemaal kan, ondanks haar fysieke beperking.

En ja, er is wat ongemak (er is soms herrie in haar hoofd), maar ook dat bekijkt ze nog positief: *zij* kan het lawaai immers uitzetten. Een ander kan dat zomaar niet. En stilte ... is ook best fijn.

Tussen haakjes: ik heb *De laatste Avocado* NIET specifiek geschreven voor OKAN-leerlingen. Zo zie je maar hoe multi-interpretabel of inzetbaar verhalen kunnen zijn.

2

Op school was het 'Week van de Beroepen'.

Ik moest drie bladzijden vol schrijven.

Oké dan.

Ik wil redder van de wereld worden, zoals Greta uit Zweden.

Dat is geen beroep, vond de juf.

Min twee punten.

Dus de volgende keer schrijf ik dat ik bioloog wil worden.

Wat papa deed, toen mama er nog was.

Daarna had hij nergens nog zin in.

Een jaar lang deed hij niks.

Toen begon hij plots een fabriekje in onze schuur.

Vuurwerk maken.

Geen mens snapte waarom.

'Vuurwerk maakt iedereen toch vrolijk?' zei papa.

Hm.

Behalve papa zelf dan.

Marga heeft de grote plannen en idealen die bij haar leeftijd horen. De juf symboliseert dan de wereld rondom, die kleine en soms ook wel grote brokken roet in het eten gooit.

Ik prikkel de lezer opnieuw met een verwijzing naar de dood van mama, maar geef nog altijd geen uitleg. We leren wél dat papa bioloog was, een belangrijk element voor verderop in het verhaal. En dat hij met mama's dood nog niet in het reine is.

Hindernissen dus. En verlies.

In mijn hoofd popt dan een liedje op — *Beautiful Boy* van John Lennon, met die prachtige zinsnede: "Life is what happens to you while you're busy making other plans."

Daar kunnen OKAN-jongeren wel iets mee, denk ik.

Nogmaals, ken je relevante liedjesteksten of gedichten? Gebruik ze. Zie die als een soort reservetroepen. Zet ze gerust in om een verhaal vanuit de flanken te versterken.

Passende teksten nodigen uit tot identificatie ... exact zoals het verhaal zelf ... en ze creëren misschien een opening om één-op-één of classicaal in gesprek te gaan.

3

Op weekend naar opa!
We schudden heen en weer in onze truck.
Het is een heel oude auto.
Hij zit vol gaten en roest.
Maar de motor is zo sterk als een beer.
Hij laat alle vier de wielen tegelijk draaien!
Zo kom je nooit vast te zitten.
Niet in diepe putten, en ook niet in een diepe plas.

Terwijl papa stuurt, denk ik aan opa.
Ik hou erg veel van hem, en niet alleen omdat hij de papa van mijn
mama was.
Opa leerde me al vroeg met een auto rijden. Ik was pas tien jaar!
Natuurlijk had ik toen nog korte beentjes.
'Maar dan bind ik toch houten blokken aan de pedalen?' lachte opa.
Echt iets voor hem, om dat te doen.
Het was best gevaarlijk, en mama had het zeker nooit goed gevonden.
Maar, ja.
Zij was er toen al niet meer.

Leuk toch hé, zo'n auto waar je nooit vast mee komt te zitten? In kinderdromen kunnen vier wielen en een sterke motor genoeg zijn om je uit de problemen te halen.

Een ouwe pickup-truck — en een sterke, wijze, kwajongensachtige opa. Ook hij is een soort jeep waar je altijd op kan vertrouwen.

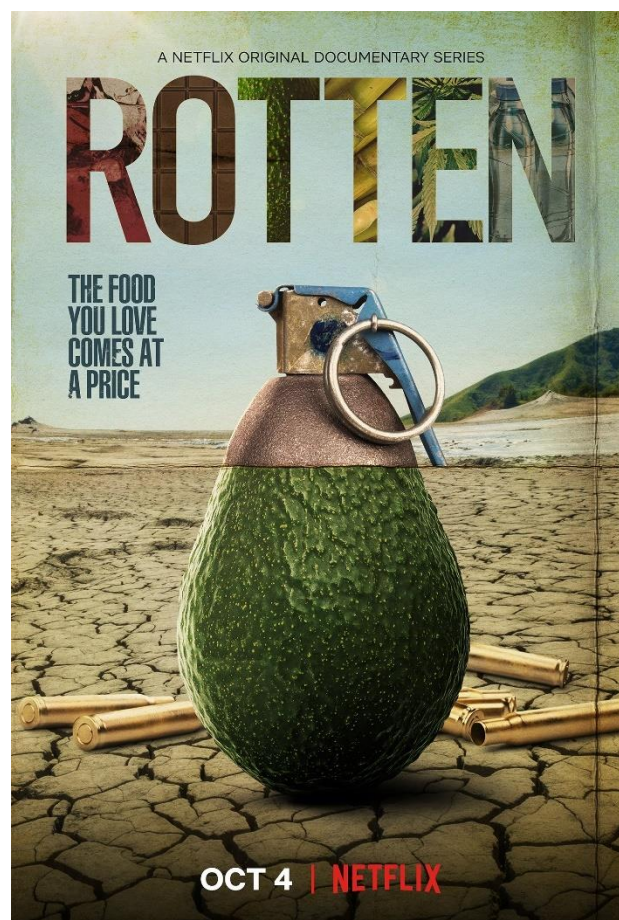
Je ziet trouwens meteen waar Marga haar vuur heeft gehaald.

Goed. Tijd om diep in opa's verhaal te duiken, en iets te vertellen over het harde leven in het land waar Marga opgroeit.

(Je mag daarbij, bijvoorbeeld, aan Mexico denken.)

We gaan kennismaken met de avocadoteelt ... en de dreiging van de Clan.

En voor wie daar meer over wil weten, verwijs ik graag naar deze zeer interessante Netflix-documentaire: <https://bit.ly/MT-Netflix>.

4

In die tijd was opa nog boer.
Zijn velden stonden vol avocado's.
Hard werk.
En elke maand afwachten wat de rivier zou doen.
Avocado-bomen hebben erg veel water nodig!

Ik moet denken aan toen ik nog bij opa op vakantie kwam.
We reden samen naar de dorpen in de buurt.
Daar stonden we in een kraam, om avocado's te verkopen.
Leuk vond ik dat.
Maar opa verdiende er niet veel geld mee.
En dan moest hij ook nog de Clan betalen!
Nu zijn die er nog steeds.
Het zijn gemene boeven, te lui om te werken voor hun geld.
Ze worden rijk door eerlijke mensen bang te maken.
En door drugs te verkopen.

5

Maar het ergste moest nog komen.

Avocado's werden plots hip.

Overal in de wereld wilden mensen ze eten.

Hier worden we heel rijk mee, dacht de Clan.

Dus legden ze zelf velden met avocado-bomen aan.

Ze bouwden ook een dam.

Daarmee zou er nooit te weinig water zijn.

Voor de Clan.

Voor de andere mensen was die dam een ramp.

Veel boerderijen lagen plots op de bodem van het nieuwe meer.

Die boeren kregen een beetje geld van de Clan.

Maar dat was niet genoeg om iets nieuws mee te beginnen.

Dus stopten ze maar.

Of ze gingen werken op de velden van de Clan.

Voor een heel laag loon.

Voor opa ging het anders.

Zijn grond lag voorbij de dam.

Van de ene dag op de andere was de rivier weg.

Maar zonder water kun je geen boer zijn.

Zonder water kun je niet eens leven.

Voorbij de dam werd de natuur erg droog.

Alle mensen daar vertrokken.

Hun huizen bleven leeg achter.

Er woont nu helemaal niemand meer.
Er is alleen een lange rij spookdorpen waar je triest van wordt.

Opa ging bij tante Rita wonen.
In een stoffig stadje waar hij niets te doen heeft.
Of 'had', moet ik zeggen.
Want opa helpt nu in de garage van Alfonso, de nieuwe vriend van
tante Rita.
Alfonso gaan we straks voor het eerst ontmoeten.

6

Voorbij de bocht zien we plots de dam.
Het monster dat alles anders maakte.
Papa knarst met zijn tanden.
Ik weet waaraan hij denkt.
Ik denk ook aan mama.

Waar de weg over de dam gaat, wijst papa naar rechts.
Daar ligt een smal wegje vol putten.
Vroeger kon je er mensen zien stappen.
Hun ezels hadden zware manden op hun rug.
Papa zegt wat hij hier altijd zegt.
'Daar beneden? Een truck vol vuurwerk en een lucifer. Meer heb je
niet nodig.'

Oké. We hoorden over vroeger, over de onbezorgde bezoeken van Marga aan haar opa.

We leerden het onzekere leven van de avocadoboer kennen ... en de harteloosheid van de georganiseerde misdaad. Die veegden hele dorpen van de kaart, en ook de natuur kreeg het zwaar te verduren.

We weten nog steeds niet hoe mama gestorven is, maar we beginnen zo stilaan te vermoeden dat de Clan (en de dam) er voor iets tussen zitten.

Mag ik op dit moment even naar jullie ervaringen polsen?

Ik ga ervan uit dat nogal wat OKAN-jongeren in aanraking zijn gekomen met georganiseerde misdaad. In de eerste plaats met mensensmokkelaars, wellicht.

Wat ik me dan afvraag: staan deze jongeren open voor verhalen die daarop inspelen? Of willen ze er net hoegenaamd NIET mee geconfronteerd worden?

Voor een schrijver is dat uiterst interessant.

7

We zijn er!

We vliegen elkaar in de armen: opa, papa, tante en ik.

Daarna zeggen we dag tegen Alfonso.

Hij lijkt me een aardige man.

We gaan allemaal samen onder de vijgenboom zitten.

Aan een lange tafel vol met hapjes.

‘Hoe gaat het op school?’ wil opa weten.

Dus ik vertel over het opstel.

Hoe de juf mij twee punten aftrok.

En dat ik dan maar bioloog word, misschien.

‘Nieuwe natuur ontdekken,’ zeg ik,

‘dat is óók een beetje de wereld redden.’

Alfonso kijkt verbaasd.

Tja, hij weet nog niet dat ik soms praat en praat en praat.

‘Alfonso,’ vraag ik, ‘wist jij dat er soorten uitsterven nog voor ze zijn ontdekt?’

Zo lijkt het of ze nooit hebben bestaan.

Maar dat is dus ... *duh* ... onzin.

Je kan best bestaan hebben zonder dat een mens jou ooit heeft gezien.

Met de dino’s is het toch ook zo gegaan?’

Iedereen lacht.

Omdat ik eindelijk even stop om te ademen.

‘Slimme meid,’ zegt Alfonso.

‘Wat je ook wordt: ik weet bijna zeker dat jij ooit een stukje van de wereld redt.

Wat dacht je van een job in de politiek?

Of journalist?’

Onder de tafel geeft tante (aan) Alfonso een schop.

Journalist is wat mama was.

Ze schreef over de Clan en toen werd ze gedood.

Van de politie mogen we dat niet zeggen.

Vermist is niet hetzelfde als vermoord, dat blijven ze maar herhalen.

Mijn familie weet wel beter.

We denken dat mama onder de dam ligt.

En dat de politie meedoet met de Clan.

Tante Rita schraapt haar keel.

Dan zegt ze het eerste wat in haar opkomt.

‘Tijd voor soep!’

Met de Clan wordt dus duidelijk niet gespot. Wie ze iets in de weg legt, kan het niet navertellen.

Mama schreef over de Clan en bekocht dat met haar leven.

Nou ja: bewezen is dat niet, maar voor Marga en haar familie is het de waarheid. En DAT is wat telt.

8

Een weekend is snel voorbij.
Voor je het weet, rij je weer naar huis.
In een wolk van stof.
Dwars door dode dorpen.
Langs de rand van wat ooit een machtig woud was.

‘Ik moet eruit, pap. Toe. Nu.’
‘Waarom drink je ook zoveel cola?’ bromt papa.
Hij stuurt onze auto de berm in.
Nog voor we helemaal stilstaan, zwaai ik de deur al open.
‘Let op voor je CI!’ roept papa.
Hij heeft gelijk: van stof gaat het kapot.
En daar is het toestel veel te duur voor.
Ik leg het snel op mijn stoel en ren het bos in.
Met passen zonder geluid.
Ik hurk.
Zelfs mijn plas is nu stil.
En dan hoor ik het.
Nou ja, horen: het zijn geen klanken of woorden.
Eerder een soort *betekenis*.
Een beetje zoals een baby denkt, gok ik.
Vóór die baby weet wat woorden zijn.
Wat denken is.

<Help!> hoor ik.
En nog eens.
Ik lijk wel een antenne.
Het signaal komt ergens uit het bos.
Ik doe snel mijn kleren goed.
En ik haast me naar ik-weet-niet-waar.
Sorry, pap.

9

Ik sta op een open plek in het bos.

<Je bent er,> vang ik op.
<Ja,> sein ik terug.
Daar heb ik geen woorden of gebaren bij nodig.
We lezen elkaars gedachten.
'We', dat zijn ik en dit ... Hoe moet ik het noemen?
Een uitgeput stuk fruit.
Wat is het groot!
Bijna net zo groot als ik.
Het wankelt op zijn wortels.
Het is de laatste Avocado.
In één seconde ken ik het hele, vreemde verhaal.

Die dorre, enorme boom daar?
Met knokige takken die naar alle kanten wijzen?
Net als armen die om hulp lijken te smeken?

Dat is ... Dat was ... De Boom-Moeder.

Ze ging dood van dorst.

Ook haar vruchten zijn dood.

In de boom hangen zeker twintig Avocado's, uitgedroogd aan een tak.

Aan elke dode vrucht hangen nog harige draden.

Ze lijken een beetje op lianen.

Maar eigenlijk zijn het wortels.

Andere Avocado's zijn al van de boom gevallen.

Ze liggen verspreid op de grond.

Het lijkt alsof het hier oorlog was.

Midden in het slagveld staat nog één soldaat rechtop.

Of toch een beetje.

Ik geef hem een naam: Ricardo.

Ricardo seint me het hele verhaal.

Hoe het leven van Avocado's verloopt.

Hoe de soort zich voortplant.

Een Avocado blijft groeien.

De tak waaraan hij hangt, buigt door zijn gewicht.

Steeds verder buigt de tak.

Tot de harige draden eindelijk de grond raken.

Niet veel later boren die zich als wortels in de grond.

Tot daar is Ricardo geraakt.

Hij zit met zijn nek nog aan een tak en met zijn voetjes al in de grond.

Nu zou hij zich vol met water moeten zuigen.

Tot hij sterk genoeg is voor het vervolg.

Zijn nek losmaken.

Dan zijn wortels verplaatsen.

Eén voor één, voetje voor voetje.

Weg uit de schaduw van de Boom-Moeder.

Een eigen plek zoeken, met licht en veel vocht in de grond.

En daar dan doen waarvoor hij geboren is.

Dat wil zeggen: zijn pit naar buiten persen en sterven.

Het vruchtvlees van de Avocado dient als voedsel voor de pit.

En dan, als alles goed gaat, groeit er een nieuwe Boom-Moeder.

Of zo hoort het toch te gaan.

Als er water is.

Ziezo, het drama is duidelijk. Zonder water is deze soort ten dode opgeschreven. En wéér is de Clan, de dam van de Clan, de boosdoener.

Jammer. De Avocado's zijn een wonder van de natuur. Hoe ze zich voortplanten is heel bijzonder. Hoe ze zich kunnen verplaatsen, óók. En die communicatie? Marga en Ricardo hebben niet eens een taal nodig. Toch geen taal met woorden.

Ze seinen *betekenissen* heen en weer. De betekenissen die *achter* de menselijke woorden schuilgaan ... betekenissen die door die woorden nooit helemaal goed, nooit volledig, kunnen worden uitgedrukt.

Wat zou dat handig zijn, voor iemand die in een vreemd land terechtkomt en de taal niet spreekt. Ja, konden we het maar gewoon met betekenissen doen! Zoals Marga en Ricardo.

10

Papa bestudeert Ricardo.

Ik probeer zijn lippen te lezen.

‘Is dit nu een dier met wortels, of een plant die kan stappen?’

Hij was woedend het bos in gelopen, omdat ik zo lang wegbleef.

Zijn humeur veranderde meteen toen hij de Avocado zag. Dat heb je met biologen.

Ze ontdekken een nieuwe soort en worden helemaal gek.

Al ben ik het wel, die Ricardo ontdekte.

‘We hebben een grote kuip met nat zand nodig,’ gebaart pap.

‘Voor het vervoer.

In mijn serre kan ik Ricardo misschien nog redden.

Maar eerst moet hij de reis overleven. Hij is erg zwak.’

<Waag het niet,> denkt Ricardo.

Dat vertaal ik meteen voor papa.

<Ik hoor in de natuur. Niet in een serre.>

Papa kijkt erg bezorgd.

‘Tja,’ zucht hij.

‘Dan vrees ik dat het voorbij is.

Een andere oplossing zie ik niet.’

‘Stomme dam!’ roep ik boos.

‘En kunnen we geen water naar hier brengen?

In heel grote tonnen?’

‘Elke dag?’ gebaart papa.

Nee, dus.

11

Papa start de auto.

Ik voel me erg triest.

Ik moest Ricardo achterlaten.

Dat is een van de ergste dingen die ik ooit moest doen.

Onderweg staar ik voor me uit.

Papa steekt zijn arm uit en wuift naar me.

Hij wil iets zeggen.

‘Ik wist niet dat jij dat kon, gedachten lezen?’

Ik haal mijn schouders op.

‘Enkel die van Ricardo.’

Ik vertel wat hij nog meer heeft gezegd.

Dat alles in de natuur een ziel heeft.

Zelfs rotsen en zandkorrels en regendruppels.

Dat die zielen elkaar begrijpen.

Dat ze seinen, zonder woorden.

‘En mensen dan?’ vraagt papa.

Ik probeer het hem uit te leggen.

‘Mensen geloven in geld, niet in zielen.

Jammer.

Zo raakte de mens meer kwijt dan hij ooit kon verdienen.

Nu missen we wat we verloren zijn.

Terwijl we allang niet meer weten wat we kwijt zijn.

We voelen alleen dat er iets ontbreekt.’

Papa is in de war.

‘Maar jij ...’

‘Ja, vreemd,’ zeg ik.

‘Zonder CI hoor ik niets.

Ik ben helemaal doof.

Maar misschien ben ik wel de enige die luistert.’

Die dam heeft dus niet alleen het leven van opa en al die andere boeren verwoest — hij is ook nog eens verantwoordelijk voor de dood van mama, en binnenkort zelfs voor de complete uitroeiing van een mysterieuze, zeg maar verbazingwekkende soort.

En papa? Die mag dan tegenwoordig wel vuurwerk maken, zijn achtergrond als bioloog krijgt hij niet uit zijn systeem. Zijn reflex als wetenschapper is om Ricardo mee te nemen, en te proberen hem te reanimeren. Dat is een beslissing die hij helemaal op eigen houtje zou genomen hebben. Een plant kan immers niet vertellen wat ze daar zelf van vindt. Alleen: dankzij Marga kan Ricardo dat wel.

Hier ga ik een ferme zijsprong maken, maar hij raakt wel aan de essentie van ‘De laatste Avocado’. Voer voor discussie, misschien, zowel hier als in jullie klaslokalen.

Over hoe de mens de natuur aan zijn wil onderwerpt, dus. En of dat wel allemaal zo vanzelfsprekend is? De planeet en andere levensvormen exploiteren, gewoon: omdat we het kunnen en niemand ons op het matje roept? Je zou het als een vorm van grensoverschrijdend gedrag kunnen zien.

We **LUISTEREN NIET** naar wat de natuur, de planeet ons zegt.

We bouwen dammen, kappen oerwoud voor eigen gewin, verbouwen op grote schaal gewassen en kweken dieren voor de slacht — om vervolgens een derde van het wereldwijd geproduceerde voedsel als afval weg te gooien: jaarlijks 1,3 miljard ton.

We introduceerden plastics tot in de verste, hoogste, diepste uithoeken van de aarde. Giftig westers afval dumpen we op gigantische stortplaatsen in Afrika. Er is kernafval, en tegenwoordig zelfs ruimteafval. Er is klimaatverandering als resultaat van dat alles.

DE AARDE SPREEKT WEL DEGELIJK tot ons, via superstormen, verzengende hittegolven en hallucinante overstromingen. Aan ons om te luisteren.

Helaas, als we de signalen al niet negeren, lijken we te focussen op technologische oplossingen, zodat we vooral niets essentieels aan ons gedrag of onze rol op deze planeet hoeven te veranderen. Kapitalisme en consumentisme moeten tot elke prijs blijven bestaan.

Bron: <https://parksaustralia.gov.au/uluru/discover/culture/stories/>

Wat een contrast. Hoe ver staan we af van hoe natuurvolkere naar de wereld keken en kijken. Dat er geesten van voorouders of mythische wezens huizen in dieren en planten, in rotsen en gebruiksvoorwerpen ... Dat alles op aarde een ziel heeft.

Wij, de materialisten die we geworden zijn, doen dat af als bijgeloof. Als naïef. Mij lijkt het net naïef, te geloven dat we de aarde eindeloos naar onze hand kunnen zetten.

Maar naïef of niet: animisme — 'alles heeft een ziel' — resulteert wél in ontzag en dus respect voor de Aarde, die onze thuis is.

Een mooi voorbeeld is het *Seventh Generation Principle* dat al ten tijde van onze middeleeuwen (!) werd neergeschreven door de *Five Nations*. Dat was een democratische conferentie (ja, toen al) van vijf *native American* volkeren: Mohawk, Onondaga, Oneida, Cayuga en Seneca.

NOOT voor wie daarin geïnteresseerd is: alle vijf behoorden tot de zogenaamde IROKEZEN of IROQUOIS, in het noordoosten van het Amerikaanse continent — deels in het huidige Canada, deels in de USA.

<https://www.haudenosauneeconfederacy.com/who-we-are/>

(foto van Monument Valley in Arizona, een heel andere regio — hier enkel als sfeerbeeld)

Het principe vertrekt van de zeven generaties die je als mens gedurende je levensloop kunt kennen.

Ouders, grootouders, overgrootouders. Kinderen, kleinkinderen, achterkleinkinderen. Plus je eigen generatie.

Vandaar de richtlijn die ieder hoort te volgen, bij belangrijke beslissingen én in het dagelijkse leven: altijd zeven generaties vooruit kijken, en niets doen wat schade kan toebrengen aan wie na jou komt.

Niet méér doden dan je kunt eten of bewaren voor de winter. Natuurlijke rijkdommen niet uitputten. Duurzaam beheer. Voor zeven generaties.

Heel wat anders dan onze parlementen of regeringen die soms maar kijken tot aan de volgende verkiezingen.

De grote uitdaging is natuurlijk hoe je zulke dingen in een klassituatie kunt gebruiken, als je alleen maar heel eenvoudige taal tot je beschikking hebt.

Met de nodige creativiteit moet dat kunnen lukken. Het lesmateriaal dat door *Wablieft – Rijke teksten voor OKAN* is ontwikkeld, is alvast een schitterend voorbeeld van hoe je met de Avocado aan de slag kunt gaan. (Ik stuur het mee als bijlage.)

Dan ga ik nu de rest van het verhaal onthullen, zonder nog te onderbreken.

12

We rijden over de dam.

Deze keer zegt papa niets, van die truck vol vuurwerk en zo.

Dat valt me tegen.

Net nu we het water zo missen.

Maar ik heb een idee.

<Ik laat jou niet in de steek, Ricardo.>

13

Die nacht rinkelt papa's smartphone.

'Papa,' zeg ik, 'luister goed.

Zo meteen krijg je een whatsappje.

Doe precies wat ik schrijf.'

Papa stamelt en stottert.

'Ik moet gaan, papa.

Lees het bericht nu maar.'

'Is dat onze truck die ik hoor?'

Maar ik heb al ingehaakt, en druk op verzenden.

De auto staat te wachten.

De deur staat open en de motor draait.

Ik leg nog snel mijn gsm voor de deur van het huis.

Dan vertrek ik.

14

Papa opent WhatsApp. Hij leest:

*Geen zorgen, papa. Straks ben ik terug.
Ze gaan ons niets kunnen maken.
Belangrijk: mijn gsm ligt aan de voordeur!
Die moet je op mijn kamer leggen.
Dit bericht moet je wissen. Bij jou én bij mij!
Bel dan de politie: 'Mijn truck is gestolen!
Iemand reed ermee weg.
Het geluid maakte me wakker.
Ook al mijn vuurwerk is weg!
In huis is alles oké.
Mijn dochter slaapt, zij heeft niets gemerkt.'
Sorry van de auto, papa.
Tot zo.*

15

Bij de dam stuur ik voorzichtig naar beneden.
Het smalle paadje af.
Lage versnelling, 4x4.

Ik hoop maar dat papa de politie al gebeld heeft.

16

Ja, dus.

Weet je wat de agent zei?

‘Wacht eens even.

Bent u dat?

De vuurwerkman?

Die al die lelijke dingen zegt over de Clan?

Zonder bewijs?

Meneer, we komen morgen wel kijken.’

Ideaal.

Daar moesten we erg om lachen, papa en ik.

Toen hij me dat vertelde.

Nou ja, later toch.

Toen hij niet langer boos was.

17

Ik ben zonder brokken beneden geraakt.

Nu de truck parkeren.

Tegen de voet van de dam.

Ik stap weer naar boven.

Ondertussen giet ik een spoor van diesel uit.

De lucifer aanstrijken klinkt fantastisch.

De terugweg wandel ik zonder één keer om te kijken.
Ik hoor de knallen, het lijkt wel Nieuwjaar.
Onder mijn voeten voel ik de grond beven.
De nacht licht op.
Ik hoor hoe het water naar Ricardo buldert.

Mama?

Ik hoop dat je een beetje fier op me bent.
Ook al was dit allemaal niet zo netjes.
Liegen tegen papa.
Zijn auto stelen.
Erger: zijn auto laten ontploffen!
Maar ik heb jouw moordenaars een lesje geleerd.
Én de Avocado's zijn voorlopig nog niet uitgestorven.
Kon slechter, vind je niet?

18

De zaak kwam niet voor de rechter.
De politie geloofde ons verhaal.
We waren de hele nacht thuis.
Dat konden ze zien aan onze gsm-signalen.
Papa had zelfs vanuit het huis naar de politie gebeld.
Ook dat konden ze zien.
Onbekenden hebben dus ingebroken in onze schuur.
Daarna hebben ze met papa's vuurwerk de dam opgeblazen.
Tja, de Clan heeft veel vijanden.

19

Ricardo herstelde.

Toen hij sterk genoeg was, offerde hij zijn pit en stierf.

Dat vond ik heel lastig.

Afscheid nemen.

Maar het moest.

Zijn soort moest overleven.

De Avocado's mochten niet verdwijnen!

Gelukkig kon iets me troosten.

Ricardo kwam terug. Als Rikki.

Zij is de nieuwe Boom-Moeder.

Nu, twee jaar later, is Rikki erg fit.

Ze zal snel haar eerste vruchten dragen.

Maar niet hier.

Want natuurlijk bouwde de Clan een nieuwe dam.

Toen hebben papa en ik Rikki naar een veilige plek gebracht.

Waar? Dat is ons geheim.

Van papa en van mij.

Van Rikki en Ricardo.

En van alles op deze mooie planeet dat nog weet hoe je moet seinen.

Oh ja: papa is opnieuw bioloog!

Hij redt weer kleine stukjes van de wereld.

En soms, heel soms, omarmt hij de bomen en vertelt ze over mama.

Ik denk dat hij op de goede weg is.

Tot zover mijn verhaal. Ik hoop dat jullie ervan genoten hebben, en vooral: dat jullie leerlingen ervan zullen genieten.

Het zou fijn zijn, mochten jullie me wat feedback willen geven — nu, maar zeker ook naderhand, via e-mail.

Is dit een verhaal waar jullie mee aan de slag kunnen? Wat kan eventueel beter? Waaraan moeten verhalen voldoen?

Zijn er thema's waar jullie nood aan hebben? Zijn er thema's die beter vermeden worden, omdat ze misschien wel te gevoelig liggen?

Tot slot: ik kom *De laatste Avocado* ook met veel plezier voorlezen in jouw klas! Mogelijk zal dat met subsidie kunnen, mijn aanvraag daarvoor is in behandeling bij <https://www.auteurslezingen.be/>

Zonder subsidie is natuurlijk óók mogelijk. Daarvoor kun je mij contacteren via marc.terreur@telenet.be.

Dan rest mij jullie te bedanken voor jullie aandacht na zo'n goedgevulde studiedag. Ik wens jullie een fijn weekend, en succesvolle OKAN-lessen waar je hopelijk veel voldoening uit mag halen.

Tot ziens!

(En neem gerust een kijkje op de hierna vermelde pagina's.)

Read reviews on
goodreads

Haas Halfweg en het Boek van Alles

★★★★★

'Als het boek uit is, hoop je dat er nog meer verhalen van het tweetal komen, want ze zijn een ongewoon, maar heel leuk stel samen die je in je hart hebt gesloten.'

Boekenblogster Anneke Van Dijken

★★★★★

'Verbluffend geschreven (...) Een wonderlijk, superherkenbaar verhaal.'

Mycrazylifefullwithbooks – blog van Kathleen Van Lierop

Haas heeft nog nooit iets afgemaakt: wat hij ook probeert, hij raakt niet verder dan halfweg. Weet Boekie Beer misschien raad? Die heeft massa's verhalen geschreven, dus als iemand Haas kan leren hoe je iets afwerkt, dan Beer wel.

Al snel worden ze beste vrienden. Haas mag zelfs het Boek van Alles lezen, ook al is Beer daar nog lang niet mee klaar.

Maar dan gebeurt het. Eén moment niet opgelet, en de vriendschap ligt aan diggelen. Of is er meer aan de hand?

Met Boekie weet je nooit.

auteursprofiel

<https://azertyfactor.be/profiel/marc-terreur>

website

<https://www.marcterreur.com>

kinderverhalen (NL/EN)

<https://www.marcterreur.com/kids>

webshop

<https://www.marcterreur.com/webshop>

sociale media:

facebook

<https://www.facebook.com/MarcTerreur/>

<https://www.facebook.com/HetVindingrijkVanMarcTerreur/>

LinkedIn

<https://www.linkedin.com/in/marc-terreur-224548135/>